

ZASTARNI ROK ZA PLAĆANJE NAKNADE ZA VEZ

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske
Presuda broj PŽ-5229/06 od 13. svibnja 2009.
Vijeće: sudac pojedinac mr. sc. Srđan Šimac

Zakon o morskim lukama ne sadrži posebne propise o zastari prava na naplatu naknade za usluge veza plovila u marini, a ni odredbama Pomorskog zakona to pitanje nije regulirano. Treba primijeniti relevantne odredbe Zakona o obveznim odnosima o zastari. Odredba čl. 374. st. 1. Zakona o obveznim odnosima¹ primjenjuje se na međusobne tražbine pravnih osoba iz ugovora o prometu roba i usluga, i za njezinu primjenu trebaju kumulativno biti ispunjene dvije pretpostavke: da se radi o međusobnoj tražbini pravnih osoba i da se radi o tražbini iz ugovora o prometu robe i usluga, ili o tražbini naknade za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorom. Tuženik u ovom sporu nije pravna osoba, pa nema uvojta za primjenu navedene odredbe ZOO-a. Primjenjuje se opći zastrani rok propisan odredbom čl. 371. ZOO-a. Znači, obveza plaćanja naknade za usluge veza plovila u marini zastarijeva u roku od pet godina.

Predmet ovog plovidbenog spora je zahtjev za plaćanje naknade za pruženu uslugu veza tuženikove brodice u tužiteljevoj marini. Tuženik nije osporio postojanje svoje obveze plaćanja jednog računa ali je istaknuo prigovor zastare tražbine iz preostala tri računa jer smatra da treba primijeniti trogodišnji zastarni rok prilikom odlučivanja o prigovoru zastare.

Prvostupanjski sud (Trgovački sud u Zagrebu, presuda poslovni broj L P-2057/06 od 5. lipnja 2006.) zaključio je da tužitelj od tuženika osnovano potražuje plaćanje predmetne usluge te da se u konkretnom slučaju primjenjuje odredba čl. 371. ZOO-a za odlučivanje o pitanju pravovremenosti podnošenja tužbe, odnosno postojanja tužiteljevog prava na ostvarivanje naplate sporne tražbine sudskim putem. Slijedom toga, prema mišljenju prvostupanjskog suda zastara nije nastupila, jer nije protekao zastarni rok propisan odredbom čl. 371. ZOO-a.

Protiv navedene presude tuženik je podnio žalbu zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (u nastavku VTS) ukine prvostupanjsku presudu i predmet vrati na ponovno suđenje.

¹ Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine br. 53/1991, 73/1991, 111/1993, 3/1994, 7/1996 i 91/1996, u nastavku ZOO.

U obrazloženju žalbe tuženik je u bitnome naveo da prvostupanjski sud nije iznio valjane razloge donošenja pobijane presude, a oni koji su iznijeti, proturječni su sadržaju spisa. Tvrdi da mu je tužitelj pružao uslugu mjesečnog veza i za to izdao račune, a prvostupanjski sud je pogrešno utvrdio kako se računi ne odnose na uzastopne mjesece neplaćanja i da nije riječ o povremenim tražbinama. Nadalje, tuženik u žalbi ističe da tužitelj nije dokazao da je tuženiku dostavio utužene račune koje je ispostavio u kunama, iako su stranke ugovorile korištenje veza po cijeni izraženoj u stranoj valuti. Daljnjim žalbenim navodima tuženik je obrazlagao svoju tvrdnju kako u konkretnom slučaju treba primijeniti odredbe Pomorskog zakonika (Narodne novine br. 17/1994, 74/1994 i 43/1996; dalje: PZ) o trogodišnjem zastarnom roku, jer Zakon o morskim lukama (Narodne novine br. 108/1995, 6/1996, 97/2000; dalje: ZML) o tome ne sadrži posebne propise.

VTS Republike Hrvatske odlučio je da tuženikova žalba nije osnovana.

Ispitavši pobijanu presudu na temelju odredbi čl. 365. st. 2. i čl. 467. st. 1. ZPP-a, u granicama dopuštenih žalbenih razloga, pazeći pritom po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz odredbe čl. 354. st. 2. t. 2., 4., 8., 9. i 11. ZPP-a, kao i na pravilnu primjenu materijalnog prava, VTS je utvrdio da je tuženikova žalba neosnovana, a prvostupanjska presuda pravilna i zakonita. U svojoj odluci VTS je istaknuo da u postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude niti u pobijanoj odluci, nema bitnih povreda odredaba parničnog postupka na koje VTS pazi po službenoj dužnosti, a tako niti one na koju tuženik u žalbi posebno ukazuje (čl. 354. st. 2. t. 11. ZPP-a).

VTS je zaključio da je prvostupanjski sud valjano obrazložio svoju odluku i jasno naveo koje je činjenice i na temelju kojih dokaza utvrdio, na kojim je odlučnim činjenicama utemeljio pobijanu presudu. Svi razlozi pobijane presude u suglasnosti su sa sadržajem isprava u spisu. Zaključak je VTS-a da je prvostupanjski sud savjesno i brižljivo ocijenio dokaze te na temelju rezultata postupka odlučio koje činjenice uzeti kao dokazane prema svom uvjerenju, koje je opravdao logičnim razlozima iz kojih se može provjeriti da takvo uvjerenje ima valjanu osnovu (čl. 8. ZPP-a).

VTS je u obrazloženju svoje presude istaknuo da je za razrješenje spornog odnosa među strankama prije svega potrebno ispitati osnovanost njegovog prigovora zastare.

Prvostupanjski sud je pravilno zaključio kako se u konkretnom slučaju primjenjuje odredba čl. 371. ZOO-a za ocjenjivanje pravovremenosti utuženja, odnosno postojanja tužiteljevog prava na ostvarenje naplate sporne tražbine sudskim putem.

U skladu s odredbama ZML-a, koncesionar luke posebne namjene aktivno je legitimiran naplaćivati uslugu veza njegovim korisnicima. Tim su propisom kao *lex specialis*, luke prema namjeni razvrstane na: luke otvorene za javni promet i luke za posebne namjene (čl. 3. ZML-a). Luka nautičkog turizma je luka za posebne namjene (čl. 5. st. 2. t. 3. ZML-a).

Po svojim sadržajnim elementima većina djelatnosti koje se obavljaju u lukama za posebne namjene, istovjetne su lučkim djelatnostima u lukama otvorenima za javni promet. Za razliku od ranijih propisa (odredbe čl. 42. do 45. Zakona o pomorskom i vodnom dobru, lukama i pristaništima, Narodne novine br. 19/1974, 39/1975 17/1977 i 18/1981), ZML ne sadrži izričitu odredbu o obvezi korisnika luka posebne namjene, na plaćanje naknada za primljene lučke usluge. U takvom plovidbenom sporu, pravnu prazninu u propisima prvostupanjski sud je ispravno popunio primjenom općih odredbi obveznog prava i tumačenjem ugovornog odnosa među strankama.

VTS ukazuje i na propis kojim je izričito uređena obveza korisnika luke posebne namjene o načinu korištenja luke (čl. 29. st. 3. ZML-a), na temelju kojeg postoji istodobno i ovlaštenje na naplatu naknade za upotrebu obale. Analognom primjenom odredbe čl. 20. ZML-a kojom je propisana obveza korisnika luke otvorene za javni promet na plaćanje naknade za pružene usluge, naknada se plaća i trgovačkim društvima (ovlaštenicima) za pružene usluge u luci posebne namjene, koje se odnose na lučke djelatnosti, među kojima i za privez broda. Treća osoba koja želi koristiti određene usluge u luci posebne namjene, sklapa ugovor s trgovačkim društvom koje pruža te usluge. Stoga je VTS zaključio da je pravilno prvostupanjski sud utvrdio da je obveza plaćanja naknade za usluge veza plovila u marini, obveza tuženika kao nespornog korisnika tih usluga.

ZML ne sadrži posebne propise o zastari prava na naplatu tih usluga, a tuženik u žalbi promašeno ukazuje na primjenu odredaba PZ-a, kojima to sporno pitanje nije uređeno. Zbog toga je VTS odlučio da treba primijeniti relevantne odredbe ZOO-a o zastari. U konkretnom slučaju, nema mjesta primjeni odredbe čl. 374. st. 1. ZOO-a, jer se ona primjenjuje na međusobna potraživanja pravnih osoba iz ugovora o prometu roba i usluga i za njenu primjenu trebaju kumulativno biti ispunjene dvije pretpostavke: da se radi o međusobnom potraživanju pravnih osoba i da se radi o potraživanju iz ugovora o prometu robe i usluga, ili o potraživanju naknade za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorom. Tuženik u ovom sporu nije pravna osoba, pa nema uvjeta za primjenu citirane odredbe ZOO-a, već se primjenjuje opći zastarni rok iz odredbe čl. 371. ZOO-a, kako je to pravilno učinio prvostupanjski sud.

U odnosu na daljnje žalbene navode, VTS je istaknuo da primitak računa nije od utjecaja na nastanak obveze plaćanja ugovorene usluge (tuženik je račune, ako ne ranije, primio uz tužbu), a tuženikova je obveza utužena u skladu s dokumentacijom u spisu te u valuti plaćanja označenoj u računima.

VTS je zaključio da svojim žalbenim navodima tuženik nije doveo u pitanje zakonitost pobijane presude, pa je odbijena njegova žalba kao neosnovana i potvrđena prvostupanjska presuda.

Dr. sc. Vesna Skorupan Wolff, znanstveni savjetnik u trajnom zvanju
Jadranski zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Summary:

**THE PERIOD OF PRESCRIPTION FOR CLAIMS REGARDING
BERTHING SERVICES**

The defendant in these proceedings is not a legal person and therefore Article 374, paragraph 1 of the Civil Obligations Act, prescribing a special prescription period for claims between legal persons, shall not apply. General period of prescription, as stipulated in Article 371 of the Civil Obligations Act, shall be applied. The period of prescription for claims regarding marina berthing services for the vessel shall be five years.